

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР "ДАРЫН" ОБЛАСТНАЯ ОЛИМПИАДА ПО ОСНОВАМ ПРАВОВЕДЕНИЯ-2023

11 класс решение ситуационной задачи (50 баллов)

Гражданка М. обратилась в клинику эстетической хирургии, в которой намеревалась сделать операцию по подтяжке овала лица. Перед тем как приступить к обследованию руководство клиники предложило пациентке заключить договор на оказание услуг. Юрист гр.М., изучив указанный текст договора, предложил М. не заключать договор, указав на тот факт, что один из пунктов договора является незаконным, т.к. не соответствует требованиям законодательства. Указанный пункт договора гласил: «Любые разногласия, могущие возникнуть между сторонами, должны быть разрешены только во внесудебном порядке. Пациент клиники в случае неудовлетворения результатом оказанных медицинских услуг не вправе обращаться в суд. В данном случае клиника обязуется в случае предъявления письменной претензии за свой счет (при необходимости привлечения специалистов международной категории) удовлетворить требования Пациента».

Вопросы к задаче:

Чем апеллировал юрист гр.М. при даче такого рода консультации?

Перечислите основные принципы гражданского права.

Имеет ли гр.М. право на обращение в суд с требованием о признании вышеуказанного договора недействительным?

Участнику олимпиады предлагается решить ситуационную задачу, которую следует раскрыть в соответствии со следующими критериями оценки:

- ✓ Способность к грамотному изложению материала – 10 баллов.
- ✓ Наличие научной аргументации - 20 баллов.
- ✓ Пути решения задачи в соответствии с действующим законодательством – 20 баллов.

Время проведения – 60 мин.

ОТВЕТЫ

Вопросы к задаче:

Чем апеллировал юрист гр.М. при даче такого рода консультации? **Конституция РК 13 ст**

Перечислите основные принципы гражданского права. **ГКРК 2ст, 380 ст ГКРК**

Имеет ли гр.М. право на обращение в суд с требованием о признании вышеуказанного договора недействительным? **да**

Право на справедливое и публичное разбирательство дела независимым и беспристрастным судом, закрепленное в ст. 8 Всеобщей декларации прав человека, гарантировано в ст. 13 Конституции Республики Казахстан, которая гласит: «Каждый имеет право на признание его правосубъектности и вправе защищать свои права и свободы всеми не противоречащими закону способами, включая необходимую оборону. Каждый имеет право на судебную защиту своих прав и свобод».

Далее, Статья 6 Европейской Конвенции о защите прав человека и основных свобод гласит: «Каждый имеет право при определении его гражданских прав и обязанностей или при рассмотрении любого уголовного обвинения, предъявленного ему, на справедливое публичное разбирательство дела в разумный срок независимым и беспристрастным судом, созданным на основании закона». Аналогичное право провозглашено в ст. 10 Всеобщей декларации прав человека, а также закреплено в ст. 14 Международного пакта о гражданских и политических правах от 17 ноября 2003 года. «Каждый человек имеет право на эффективное восстановление в правах компетентными национальными судами», в случаях нарушения его основных прав, предоставленных ему Конституцией или законами, это положение, содержащееся во Всеобщей декларации прав человека, определяет смысл и содержание деятельности судов, как неотъемлемой части государства, как гарант прав человека.

В соответствии со статьей 9 ГК РК защита гражданских прав осуществляется судом, арбитражным судом или третейским судом путем: признания прав: восстановления положения, существовавшего до нарушения права: пресечения действий, нарушающих право или создающих угрозу его нарушения.

При этом, хочется отметить, что право на судебную защиту, как одно из особо гарантированных конституционных прав, представляет гражданам широкую возможность обращения к органам государства за защитой нарушенного (оспариваемого) права и охраняемого законом интереса. Государство тем самым как бы опосредует интерес гражданина, субъекта, который обращается за защитой, как свой собственный интерес.

Сегодня уже можно назвать такие принципы гражданского права, как:
равенство правового статуса субъектов гражданско-правовых отношений;
неприкосновенность собственности;
свобода гражданско-правового договора;
невмешательство государства и всех третьих лиц в частные дела и личную жизнь;
защита предпринимателей и потребителей как основных субъектов гражданско-правовых отношений;
защита прав и правомерных интересов кредитора;
защищенность гражданских прав.

Одним из важнейших принципов гражданского права является свобода договора (кроме [ст. 2](#) см. также ст. 380 ГКРК). Это означает, что любое лицо по своему усмотрению и без принуждения извне вправе:

заключать (или не заключать) тот или иной договор;
выбирать партнера, с которым он желает заключить договор;
выбирать вид договора;
определять условия договора.

При этом, конечно, следует учитывать, что и договорный партнер обладает такими же правами. Поэтому подлинно гражданско-правовым договором может признаваться лишь добровольное и взаимно принятое соглашение. С принципом свободы договора нельзя смешивать ограничения, которые возложили на себя сами участники договора, вступая в него. Подобные самоограничения становятся обязательными, и односторонний отказ от них недопустим. Свобода договора, но не свобода от договора.

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ «ДАРЫН» ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ
ҚҰҚЫҚТАНУ НЕГІЗДЕРІНЕН ОБЛЫСТЫҚ ОЛИМПИАДА-2023

11 сынып ситуациялық мәселені шешу (50 балл)

Бетінің сопақшасын көтеру операциясын жасатпақ болған азамат М. эстетикалық хирургия емханасына жүгінген. Емхана басшылығы тексеруге кіріспес бұрын науқасқа қызмет көрсетуге келісім-шарт жасасуды ұсынды. Заңгер болса, аталған келісім мәтінімен танысып, М.-ға келісім шарттың бір тармағы заңсыз екенін көрсете отырып, келісім жасамауды ұсынды, заң талаптарына сәйкес келмейді. Келісімнің көрсетілген тармағында: «Тараптар арасында туындауы мүмкін кез келген келіспеушіліктер тек соттан тыс шешілуі керек. Емхана пациенті көрсетілген медициналық қызметтің нәтижесіне қанағаттанбаған жағдайда сотқа жүгінуге құқығы жоқ. Бұл жағдайда емхана жазбаша шағым болған жағдайда өз қаражаты есебінен (халықаралық мамандарды тарту қажет болған жағдайда) Пациенттің талаптарын қанағаттандыруға міндеттенеді.

Тапсырмаға арналған сұрақтар:

1. Азамат М-ның заңгері, оған кеңес бергенде қандай қағиданы басшылыққа алды?
2. Азаматтық құқықтың негізгі принциптерін атаңыз.
3. Азамат М-ның жоғарыда аталған шартты жарамсыз деп тану туралы сотқа жүгінуге құқығы бар ма?

Олимпиадаға қатысушы келесі бағалау критерийлеріне сәйкес шешілуі тиіс ситуациялық есепті шешуге шақырылады:

- ✓ Материалды дұрыс жеткізе білу – 10 ұпай.
- ✓ Ғылыми пайымдаудың болуы – 20 балл.
- ✓ Қолданыстағы заңнамаға сәйкес мәселені шешу жолдары – 20 балл.

Өткізу уақыты - 60 мин.

ЖАУАБЫ:

Тапсырмаға арналған сұрақтар:

1. Азамат М-ның заңгері, оған кеңес бергенде қандай қағиданы басшылыққа алды?
ҚР Конституциясы 13 бабының негізінде
2. Азаматтық құқықтың негізгі принциптерін атаңыз. **ҚРАК 2, 380 баптары**
3. Азамат М-ның жоғарыда аталған шартты жарамсыз деп тану туралы сотқа жүгінуге құқығы бар ма? **Иә**

Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясының 8-бабында тәуелсіз және бейтарап соттың әділ және жария түрде талқылау құқығына кепілдік берілген.

Қазақстан Республикасы Конституциясының 13-бабында:

1. Әркімнің құқық субъектісі ретінде танылуына құқығы бар және өзінің құқықтары мен бостандықтарын, қажетті қорғанысты қоса алғанда, заңға қайшы келмейтін барлық тәсілдермен қорғауға хақылы.

2. Әркімнің өз құқықтары мен бостандықтарының сот арқылы қорғалуына құқығы бар.

3. Әркімнің білікті заң көмегін алуға құқығы бар. Заңда көзделген реттерде заң көмегі тегін көрсетіледі».

Одан әрі Адам құқықтары мен негізгі бостандықтарын қорғау туралы Еуропалық конвенцияның 6-бабында былай делінген: «Әркім өзінің азаматтық құқықтары мен міндеттерін анықтау кезінде немесе өзіне қарсы қандай да бір қылмыстық айыптауды анықтау кезінде ашық түрде, ақылға қонымды мерзімде заң негізінде құрылған тәуелсіз және бейтарап сотпен әділ сот талқылауына құқығы бар». Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясының 10 бабы, сондай-ақ 2003 жылғы 17 қарашадағы Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактінің 14 бабында «Әркімнің құзыретті ұлттық соттардың өз құқықтарын тиімді қалпына келтіруіне құқығы бар» Конституцияда немесе заңдарда оған берілген негізгі құқықтары бұзылған жағдайда, Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясында, адам құқықтарының кепілі ретіндегі соттардың қызметі туралы қамтылған бұл ереженің мәні мен мазмұны айқындалады.

Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 9-бабына сәйкес азаматтық құқықтарды қорғауды сот, аралық сот немесе аралық сот: құқықтарды тану; құқық бұзылғанға дейін болған жағдайды қалпына келтіру арқылы жүзеге асырады. құқықты бұзатын немесе оны бұзу қаупін тудыратын әрекеттердің жолын кесу.

Бұл ретте, сот арқылы қорғалу құқығы арнайы кепілдік берілген конституциялық құқықтардың бірі ретінде, азаматтарға бұзылған (даулы) және заңмен қорғалатын құқықтарын қорғау үшін мемлекеттік органдарға жүгінуге кең мүмкіндік беретінін атап өту керек.

Бүгінгі таңда азаматтық құқықтың төмендегідей принциптерін атауға болады:

- азаматтық-құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтық жағдайының теңдігі;
- меншікке қол сұғылмаушылық;
- азаматтық-құқықтық шарт бостандығы;
- мемлекеттің және барлық үшінші тұлғалардың жеке істеріне және жеке өміріне араласпауы;
- азаматтық-құқықтық қатынастардың негізгі субъектілері ретінде кәсіпкерлер мен тұтынушыларды қорғау;
- кредитордың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау;
- азаматтық құқықтарды қорғау.

Азаматтық құқықтың маңызды қағидаттарының бірі шарт еркіндігі болып табылады (ҚРАК 2-баптан басқа ҚРАК 380-бапты да қараңыз). Бұл кез келген адам өз қалауы бойынша және сырттан мәжбүрлеусіз мыналарға құқылы екенін білдіреді:

осы немесе басқа шарт жасасуға (немесе жасамауға);

өзі келісім жасағысы келетін серіктесті таңдау;

шарт түрін таңдау;

шарт талаптарын анықтау.

Бұл ретте, әрине, келісім-шарт бойынша серіктестің де құқықтары бірдей екенін ескеру қажет. Демек, заңды азаматтық-құқықтық шарт ретінде тек ерікті және өзара қабылданған келісім ғана танылуы мүмкін. Келісім-шарттың еркіндігі принципімен шартқа қатысушылардың шарт жасасқан кезде өздеріне қойған шектеулерін шатастыруға болмайды. Мұндай өзін-өзі шектеулер міндетті болып табылады және олардан біржақты бас тартуға жол берілмейді. Келісім-шарт бостандығы, бірақ келісім-шарт еркіндігі емес.